

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Prosimo prav lepo, zdaj v praznikih, ko je več časa, prebrati vabilo v 50. listu in — nemudoma po njem ravnati.

Zveličar sveta in politika.

Pošteni gospodar in bišni oča govori te dni sredi ljube domače družine o svetih rečeh: o rojstvu Sinu božjega, o pastirjih pri jaslicah, katerim je angel Gospodov oznanil „veliko veselje, ki ga bo imelo vse ljudstvo, da se je namreč narodil Zveličar sveta“.

Spodobni so torej, da tudi „Slov. Gospodar“ o tem govori, ter se v duhu združi s svojimi poštenimi brašci. Res ga ni bilo, od kar svet stoji, bolj veselega glasa, kakor glas angelski: „Danas se vam je narodil Zveličar sveta“! Bog sam se je ponižal k človeku, ker se človek sam povzdigniti ni mogel k Bogu! Bog je človek postal, da bi za človeka zadostil pravici božji, greha kazni dostal, in tako človeka rešil.

Kdo zamore ob kratkem dopovedati, kaj da imajo te tolažljive resnice v sebi! Da se človek pogube reši, je Zveličar kot človek zanj in namesto njega svoje življenje daroval. V njegovi presveti krvi je neusahljiv vir milosti za ves človeški rod. Da pa zamore vsakdo zajemati iz tega vira, je ustanovil Zveličar sveto cerkev, ki naj deli iz zaklada njegovih milosti vsem, ki hočejo greha rešeni biti in se zveličati. Krv Zveličarja je ključ nebeški za vsacega.

Tega se ve da ne razumi tisti, ki nima o božji pravici pojma, ampak si Boga domišlja kot mehkega očeta, ki oči zatiskuje k vsaki hudobiji, ki jo počenja sprideni otrok. Da je božja pravica vse kaj druga, to spričuje vsemu svetu prihod Zveličarja in nja smrt na križu. Če je

Bog takega zadostjenja zahteval, je pač očitno, da si rod človeški sam pomagati ni mogel, da je torej neskončna bila ljubezen Zveličarja, ki je za nas božji pravici zadostil ter opravil, česar bi sami ne bili nikdar mogli opraviti.

Pa to še ni vse. Bog je človek postal, nam v vsem enak, le da je brez greha bil, tudi zato, da bi pregrešnemu, na duši oslabiljenemu človeku tudi v živ izgled bil, ter mu kazal, da je mogoče sveto živeti in spolnovati, kar je Zveličar učil in zvrševati zapovedal. — V bornih jaslicah vidimo Gospoda nebes in zemlje kot otroka brez vse slave, ki njemu, Edinorojenemu Očeta od vekomaj pristojna; ga vidimo brez vse posvetne časti, ki njemu kot kraljevemu zarodniku Davidovemu pripada; ga vidimo brez vseh posvetnih pripomočkov, razen ljubezni in skrbi brezmadežne, deviške matere, ki je pa tudi, dasi kraljevega rodu, uboga ter potrebuje krušnega očeta, ki ravno toliko zmore, da božjega Sinu in nja presveto mater pošteno, če tudi revno, preživi. In kar je bil Zveličar v jaslicah, v revni hišici med svojimi, to je ostal ves čas svojega bivanja na zemlji: ubog, ves ponižen in udan v voljo Očeta nebeškega. S tem je pokazal pravo pot vsem, ki hočejo prijatelji božji biti; s tem je pa tudi obsodil napuh, ki je začetnik vsega greha, večni nasprotnik božji! Napuh je podžigal človeka in ga še vedno zapeljuje, da se ustavlja Bogu, ter išče prostosti in sreče brez Boga; Zveličar mu kaže drugo pot: pot pokoršine, zatajevanja in zvestobe do Boga. — Napuh zapeljuje človeka, da pozabi Boga, ter išče sreče v posvetnih rečeh; Zveličar mu pa kaže, da vsa posvetna slava, vse bogastvo, vsa posvetna sreča v božjih očeh prav nobene vrednosti nima, da le oni pri Bogu kaj velja, ki je v duhu Zveličarju podoben, kar zamore vsakdo biti, naj si je gospod alj kmet, duhoven alj sveoven, bogat alj reven, zdrav alj

Denešnji list ima prilogo: Naslov in kazalo VII. tečaja „Slov. Gospodarja“.

bolan! In milijone je in bode v nemal, tolažil in osrečeval živ izgled Kristusov, ki ima čudežno moč nad človeškim srcem.

To je Zveličar sveta! — Kako pa misli in dela politika tega sveta? Kakor nekdanji farizeji in paganski modrijani, hoče politika Zveličarju k večjemu le to še pustiti, da velja kot „nazaretski modrijan“, ter naj svet veruje, če hoče, kar je ta „modrijan“ veselega povedal, ne pa, kar je resnega govoril, storil in zažugal. Odrešenja, zadoštenja za greh, opravičenja po božji milosti in posredovanja svete cerkve, — tega sedanja politika ne pozna in veljati ne pusti. Zatorej je prišla v svoji modrosti do postave, da se „k verskemu dejanju nihčér priganjati ne sme“, ter ne vidi v zakonski zvezi, na kateri sloni blagor rodovin, sosesk in dežel, druga kot „državljansko pogodbo“, ki spada celó pod oblast države. Politika denešnjega časa noče nič več slišati o tem, da ima prihod Zveličarja na zemljo bitstveno ta pomen, da se naj narodi in državni podložniki vzrejajo po nauku in po pripomočkih Kristusovih za nebesa! Zatorej nočejo denešnji državniki in politikarji sveti cerkvi več na pomoč biti, da verniki izvršujejo božje in cerkvene postave; zatorej se ne gleda več na to, so-li državne postave v soglasji s kršanskimi ali ne; zatorej se je iznašla fraza: ločenje cerkve od države, šole od cerkve; zatorej ne spoštuje novosegna politika katoliške cerkve kot polnovlastne služabnice in namestnice Kristusove, marveč hiti s postavami podvreči cerkev državi, osnovati vzrejo cerkvenih služabnikov po vodeni osnovi brezverskih državnikov, in državo postaviti pred svet kot edino oblast, ktere se ima vse podvreči, od ktere naj pričakuje vsak ves blagor, vso srečo!

Tako se je odkrižala brezverska politika 18stoletni kršanski zgodovini, je odstranila Zveličarja sveta, in namesto njega oznanuje in priporoča ljudem — državo, ki naj uravnava vse razmere tega sveta! —

Mi kršanski Slovenci hočemo sicer pokorni biti posvetni oblasti, trdno se pa pred vsem držati Zveličarja, ker vemo, da nam slednjič vse drugo nič ne pomaga, če nismo v življenji Zveličarju podobni postali. In ker edino le sveta cerkev — ne pa država — med Bogom in namiposreduje, se hočemo nje zvesto držati, kajti „židor cerkve za mater nima, ne bo tudi Boga za očeta imel“, uči sv. Ciprijan.

Štajerski dež. zbor.

IV. Seja. (Konec.) Porošilo dež. odbora gledé deželnih zdravnikov gre v odbor za obdelovanje zemljiš. Dež. odbor predaga dvoje: 1. da naj dež. odbor — dokler se po skušnji ne pokaže, je-li vse dobro — pritrdi naredbam dež. odbora zastran imenovanih 10 dež. žvinskih zdrav-

nikov, njih okrajév in službenih mest in opravil; 2. pa odboru pooblastilo da, z vlado se pogoditi, kako in proti koliko plači da naj dež. žvinski zdravniki one reči opravljajo, ki spadajo v državno zdravstveno službo; o vsem drugem pa, kar je le začasno vpeljano, naj dež. odbor tačas prena redbe nasvetuje, ko bode skušnja pokazala, kar je prena redbe potrebno. Pri predlogu dež. odbora: da se naj Vojniški trg z okolico izloči od drugih srenj, ktere se naj z imenom: „Škofja ves“ v posebno srenjo združijo — se vname debata. Baron Rast bi bil najrajše imel, da ostane nenaravna zveza kmečkih srenj s trško, torej predlaga, da se predlog povrne odboru za srenjske zadeve. Dr. Nekerman ni za to, ampak hoče, da se stvar v obravnavo vzame. Dr. Dominkuš se strinja s predlogom barona Rasta, češ, da stvar ni celó jasna. Pri glasovanju pa pade Rastov predlog s 24 proti 23 glasom in stvar pride takoj v posvetovanje. Dr. Srnec je za to, da se okolica tudi pridruži drugim kmetskimi srenjam; dr. Nekerman je pa nasproti, češ, da je prošnja za izločenje okolice le vsled hujskanja (?) se vložila. Na to odstopi dr. Srnec od svojega predloga in predlog dež. odbora obvelja s 33 glasovi.

Tudi nekterim nemškimi srenjam se izločenje iz dozdanjih večjih srenj dovoli. — Predlog dež. odbora: da se šoštanjski trg kot srenja za se vstani, kmečke srenje pa v novo „Drožmirsko“ srenjo združijo — vzbudi zopet debato, ki je pokazala, da so liberalci sploh nasprotniki kmečke svobode ter radi z vlado vlečejo. Ker je namreč okr. zastop šoštanjski z 9 proti 7 glasom zavrgel bi prošnjo km. srenj za izločitev, in ker je proti temu tudi glavarstvo in dež. vlada se izrekla, je liberalni dr. Heilsberg predlagal, da se naj predlog za izločitev odbije, alj vsaj odda odboru za srenjske zadeve v pretres; baron Rast je pa celó nasvetoval, nad tem vprašanjem prestopi k dnevnemu redu, češ, da so c. k. oblastnje proti izločenju! Poslanec Lohninger se je zopet pokazal pametnega možna nasvetovaje, da se stvar po vsaki ceni naj v obravnavo vzame, ker trške in kmečke srenje vkup ne sodijo. Temu je pritrdil tudi baron Hakelberg.

Poslanec Bärnfeind, izvrsten kmet v judenburškem okraji, je postavil v izgled izločene srenje okoli Knittelfelda, ki zdaj veliko ložje in bolje vse svoje srenjske zadeve oskrbujejo kakor poprej, ko je bilo 16 katastralnih srenj s mestom združenih. Herman kot poročevalec dež. odbora podpira krepko izločitev kmečkih srenj, ktere ravno s tem, da hočejo za se biti, kažejo, da to tudi zamorejo biti. Kar pa zadeva glasovanje šoštanjskega okr. zastopa, se temu ni čuditi, ker je načelnik pritiskal na to, da se km. srenjam prošnja odbije, in ker načelnik menda še zdaj misli, da se morajo srenje ravnati po srenjskem poslu, namesto da se posel ravna po srenjah.

Pri glasovanju pade predlog dr. Heils-

berga, in stvar pride v obravnavo, pri kateri skuša dež. predsednik, baron Kùbek, vladino stališče s tem opravičiti, da mnoge srenje naloženih vladnih poslov prav opravljati ne znajo, da je torej boljše, če ostanejo pri trgih, v katerih je več inteligencije. To pojasnuje z izgledom, da je pred poslednjimi volitvami neka srenja, o kateri se je reklo, da je zmožna srenjske zadeve sama oskrbovati, zapisnik volilcev po alfabetu volilcev sestavila, in od črke R naprej vse volilce izpustila, ker je volilce po tretjinkah štela. To vzbudi smeh pri večini zbornice.

(Poslanec Bärnfeind je — po sporočilu v „Vtld.“, ki se nam prav vrjetno dozdeva — od dotične, zasmehovane kmečke srenje pojasnilo dobil, da je sicer ondašnje okr. glavarstvo zapisnik volilcev srenji nazaj poslalo, od srenje pa podučeno bilo, da od črke R sploh takih srenjčanov več ni, ki bi volilno pravico imeli.)

Proti deželnemu predsedniku se obrneta Lohninger in Bärnfeind. Prvi reče: da večidel itak okr. glavarstva pri sestavljenju volilnih zapisnikov kakor tudi v drugih rečeh srenjam pomagati morajo, da pa to braniti ne more izločenja km. srenj; kajti če hočete, da bodo res srenje same vse opravljale, kar jim naložite, jim morate dati vladnih organov na pomoč. Bärnfeind pa reče, da to, kar je dež. predsednik na smeh postavil, velja tudi o nekaterih okr. glavarstvih, ki dostikrat še slabše delajo kot srenje same. — To odbija dež. predsednik z nevoljo. — Potem je bil z večino glasov predlog za izločitev sprejet.

(Na dalje sledi v novem letu, in to bolj urno, ker so stenografični zapisniki precej dodelani.)

Gospodarske stvari.

Turška goveja kuga.

(Konec.)

Posebne dolžnosti tistih, ki imajo opraviti z živino.

§. 17. Vsak čas naj se pazi na te-le previdnosti:

Mesarji ne smejo svoje klavne živine z ono, ki jo redé za svojo potrebo, vkup v enem hlevu imeti, niti na občinski pašnik goniti.

Čedniki ali govedarji ne smejo brez županovega dovoljenja novokupljene živine sprejemati v občinsko čedo, ter imajo dolžnost, kdarkoli v čedi ktero živinčé zbolí, to brez odloga naznaniti gospodarju in pa županu.

Krčmarji (oštirji) morajo v njih hleve prignano rogato živino, klajo, ki se ji poklada, steljo in pa gnoj, ki je ostal po njej, odstranjati od svoje živine in skrbeti, da se teh reči ne dotakne. —

Kdar se je kuge bati, v takem času sme deželno poglavarstvo mesarjem in živinskim trgovcem tudi prepovedati, da ne smejo stopiti v tuj hlev.

Kaj se naredi pred vsem drugim?

§. 19. Gosposka ali županstvo tistega kraja ima dolžnost, brž kakor izve, da je živinčé za boleznijo, o kateri gre sum, da je goveja kuga, kde zbolelo ali poginilo, ali da se je kde očitno goveja kuga prikazala, začasno in predno pride komisija, ki jo politična gosposka zastran kuge pošlje:

1. ta prigodek po tistem kraju razglasiti ter opomniti stanovalce, kako zelo nalezljiva da je goveja kuga, in kako velike nevarnosti da lahko iz tega nastopijo;
2. napraviti, da se dotični hlev ali staje zapró;
3. prepovedati in ubraniti, da nobeno govedo, nobena ovca in koza iz kraja drugam ne pride;
4. ustaviti gonjenje živine na pašo.

Nagledniki in strežniki.

§. 31. Da se izpelje, kar je narejeno zastran zaprtije in zavarovanja dežele pred kugo, naj se skrbi za dovoljno število naglednikov, in če je treba, za vojaško pripomoč (asistencijo.)

Poročilo za policijsko ubite živali.

§. 32. Ako se po predpisih vsled uradnega ukaza komisije za kugo postavljene, kako govedo, kako ovco ali koza ubije, dobi lastnik za pobito žival polno odškodbo ali povračilo po cenilu; toda znesek tega povračila se mora takrat, kdar je dopuščeno, žival v denar spraviti, znižati za čisto skupilo iz mesa in kože, ki ostane odbivši stroške za razkužbo, za prevožnjo in kar je drugega plačati bilo.

Ceni se živina po ceniteljih, namreč po dveh za to posebej v prisego vzetih zaupnih možéh in po možu, ki ga politična okrajna gosposka odbere; cenijo pa živino po vrednosti, ktero bi bila imela ne gledé na kugo, če bi se ne bila pokončala, z ozirom na ceno, kakoršno ima v tistem kraju, z ozirom na to, čemu jo ima lastnik, koliko je stara, kako rejena itd. Kadar trije cenilci povedó vsak drugačen znesek, naj velja srednji znesek za cenilo.

Če je gospodar ubite živine kako kriv, da se je goveja kuga zatrosila, ali če, kakor je bil dolžen, ni naznanil, da mu je živinčé obolelo, izgubil je pravico do povračila.

Kdo plačuje stroške?

§. 33. Povračilo, ki ljudem gre za pobito živino (§. 32), potem stroški, ki se naberó iz zaprtije mej med temi deželami in sosednjimi državami in deželami Ogerske krone s pomočjo vojaštva (armade), iz naprave in vzdrževanja živinskih kontumacij in kvarantin na meji cesarstva in iz zatiranja kuge sploh, opravljajo se iz državnega zaklada.

Stroške za čuvanje mej med eno in drugo teh dežel, kakor tudi stroške za zapiranje krajev z vojaki po notrajnem ktere teh dežel, plačuje dotična kronovina.

Stroške za varovalne naredbe v posamnih krajih in za odvažanje in zagrebanje mrhovine plačujejo občine, oziroma imetniki posamnih kmetij.

Gospodar plačuje stroške za razkužbo ali očiščevanje pristav in hlevov.

Kazni za prestopke te postav.

§. 34. Kadar je zažugano na prestopke te postave, da zapade (da se odvzame) živina ali pa surova živalska roba, naj zapade živina in roba tudi takrat, če se s prestopkom ravna po občni kazenski postavi.

Razen tega primerljeja naj se prestopki te postave ali ukazov za nje izvršitev izdanih, če taki pregreški ne spadajo pod občno kazensko postav, pokoré z zaporom do 4 mesecev ali pa z globo (kaznijo v denarju) imetku prestopnika primerno do 500 gld., in to ne gledé na kazen, v katero bi se prestopnik še obsodil zavoljo prestopka zoper državne dohodke.

Če se je komu po ti postavi blago odvzelo, naj se pri odmerjanju kazni na to ozir ima, kar je prav.

Globi do 500 gld. je zlasti podvržen župan ali kdor koli kakor županov namestnik, če zamudi podati dolžno naznanilo o sumljivi bolezni, ki se je kde prikazala, ali če v izkaznicah o zdravju ali izviru blaga bodi si tudi le iz malomarnosti kako neresnico spričuje.

Z globo vred naj se pri sodbi nalaga tudi povračilo škode, ako preiskovanje dovolj podatkov (pomočkov) za to na roko daje.

Kazni na imenu ali globe in pa čista skupa, odbivši prodajne stroške iz zapadlih stvari, tekó v državni zaklad.

Z uradniki, ki zanemarijo dolžnosti, ki so jim s predpisi o goveji kugi naložene, naj se po vsej ostroosti disciplinarnih postav ravna.

Nagrade ali plačila za ovadbe prestopkov.

§. 35. Deželno poglavarstvo sme postaviti nagrade (plačila) za naznanilo, da se je v katerem kraju, kder je doslej še ni bilo, zares vnela goveja kuga, do 50 gld.; za naznanilo, da je kdo predpise o goveji kugi prestopivši govejo živino po prepovedanem, z zapadom blaga kaznjenem načinu kam prignal, do 10 gld. za vsako zapadlo (odvzeto) živinče; slednjič za naznanilo, da je kdo kako drugače te predpise v resnici prestopil, do 20 gld.

Te nagrade so plačajo iz državnega zaklada.

(Večidel po „Novicah“.)

Za poduk in kratek čas.

Beseda slovenskim mladenčem.

Kakor je najlepši letni čas spomlad ali proletje, tako je tudi najlepši čas življenja mladost; in kakor nam spomlad naznanja, kakošna

da bode letina, tako se tudi v mladenčih vidi, česar imamo od njih pričakovati, kedar bodo dospeli do krepkih moževnih let. Slana v spomladi, ali mrzlo deževno vreme, pokonča veseli up kmetovalcu na polju in v vinogradih, v nemarnost pa in razuzdanost mladine pokončava starišem in nam vsem veselo upanje boljše prihodnosti. Vendar pa je gotova resnica, da na mladih ljudeh svet stoji. Treba je tedaj, da bo svet dobro stal in napredoval po poti pravice in čednosti, da mu se postavi dobra podlaga, ter se mladina dobro uri in pripravlja za svoj poklic, za svoje delovanje v mili nam domovini. V ta namen služijo ljudske šole na kmetih in višje po mestih. Dasiravno se sedanje dni za šole in uk več stori, kakor je to bilo mogoče v preteklih časih, vendar silno pogrešamo šol za odraslo mladež, v katerih bi se mladenči od 15. do 18. leta saj kake ure na teden v vedah njihovemu poklicu potrebnih urili in učili, da bi kedaj postali umni gospodarji, politično izurjeni državljani in poštenjaki, bogajoči zakonski možje.

Da je naše sedanje stanje tako slabo in mršavo, je največ kriva nevednost in nezrelost ljudstva za samostalno ustavno življenje. Lahko na prste preštejemo v srenjah može, ki bi bili spretni in sposobni vladati srenje po predpisanih postavah in še menje pa je takošnih, ki bi saj nekoliko umeli, kako se vladajo dežele in cesarstvo; in vendar je potrebno tudi to v nekoliko meri umeti in vedeti, ker jih drugače vsak škric pri volitvah lahko moti in zapelja, da dajo ravno svojim ljutim sovražnikom svoj glas, kateri jih potem zasmehujejo in za bedake imajo. Poduka je tedaj treba, kakor vsakdenjega kruha, in sicer poduka v gospodarstvenih, političnih in narodnih rečeh.

Ker pa za odraslo mladež na kmetih niti nedeljskih šol, niti drugih izobraževalnih naprav nimamo, in kakor je podoba, jih ne bomo tako hitro dobili, in so tudi sedanje razmere naših ljudskih šol tako piškave, je res potreba z dobrimi knjigami in časopisi za ubogo zapuščeno slovensko mladež skrbeti in delati. Kar postarane gospodarje zadeva, ni veliko ž njimi opraviti, ti so večidel v starih nemških šolah le nekaj nemški brati in pisati se naučili, in zdaj jim od tega skoro ni več ostalo, kakor da se znajo nemški podpisati, pa še to slabo; mnogi še slovenski brati ne znajo, kako bodo tedaj slovenske časnike brali in slovenski uradovali? Kar se Janezek ni naučil, tudi Janez ne zna. Zato pa se nemškutarije ne bomo znebili, dokler se mladež ne poprime potrebnega uka v maternem jeziku. Sedanje ljudske šole, dasiravno so tudi zlo nemške, saj toliko storijo, da se učenci tudi slovenski brati in pisati naučijo, ter so sposobni, če se nekoliko vadijo, tudi kmalu vse slovenske knjige in časnike razumeti, po katerih si zamorejo um izbistriti, sree oblažiti, sebe in svoj dom osrečiti. Zato je treba

posebno na odraslo mladež se ozirati, da njo pridobimo za pravično reč, in da njo likamo in urimo za njen poklic. Kdor želi svoj vrt z žlahtnimi drevesi zasaditi in obilno dobrega sadja pridelati, mora si mladih drevesic oskrbeti, stara se ne dajo presaditi in se rade vsušijo; ravno tako je potrebno, da se mladež, ki je podobna mladim drevesom, lepo oskrbi, olika in uri, da bo rodila ob svojem času žlahtni sad pridnosti in poštenosti; stari gospodarji pa ostanejo, kar so; za nje je prepozno in pretežavno, da bi se v domači besedi dovolj izurili.

Moj nasvet je tedaj ta-le: za prihodnje leto naj vsaka premožnejša hiša na Slovenskem pristopi k družbi sv. Mohora, ktera za 1 gld. toliko koristnih bukev družnikom podaja, in v vsaki srenji ali vesi se naj naroči saj eden „Slov. Gospodar“, in ker mladenči nimajo obilo denarja, naj se po trije združijo; po takem plača vsak za celo leto 1 gld., in dobivajo vsak teden eden list „Slov. Gosp.“, ktereга v nedeljo skupaj beró, in kar eden ne razumi, pa drugi pomaga razložiti. Poskusite in bote videli, da bo šlo dobro naprej. „Labore et opere dii omnia vendunt“, — za delo in trud se vse dobi; kdor pa ne dela, ni vreden, da živi. —

Slovensko slovstvo.

Jezičnik ali Metelko

v slovenskem slovstvu,

se imenuje kniga, ktero je marljivi in učeni gospod profesor Jože Marnj v Ljubljani spisal. Tvarina knige prihajala je od l. 1871—1873 v „Učiteljskem Tovaršu“, ktereга pri tej priliki vsem gg. učiteljem, ki so nam prijatelji, gorko priporočamo, ker je poln prav tehtnega poduka za ljudske učitelje. Vse te sestavke je zdaj g. pisatelj v eno knigo povzel in jo prijateljem „Jezičnika“, kot IX. X. in XI. letnik podal.

V eni knigi najdeš popisano imenitno dōbo, ko se je novoslovensko slovstvo krepko vzbujati začelo, kakor tudi slavne možé, ki so z uma svitlim mečem duševnemu prerobenju Slovencev pot pripravljali. Sredi med njimi stoji slavni Metelko, prvi očitni učenik slov. jezika v Ljubljani; okoli njega pa vidimo celo vrsto nepozabljivih mož, ki so celino kopali na slovstvenem polji, ter sejali seme, ki je med silnimi viharji in skoro brez vse obrambe vendar také lep sad rodilo.

To popisuje prav mikalno kniga, s ktero si je g. pisatelj v zgodovini slov. slovstva veliko zaslugo pridobil, ker je prav umno in natančno zbral gradivo zgodovini slovstva v tako imenitni dōbi. Bralec ima dvojno korist pri tej knigi: prvič se soznani z blagimi možmi, ki so s toliko ljubeznijo in potrpljivostjo delali na slovstvenem polji, kar nam v najlepši izgled služi; drugič se pa tudi

igrajé nauči lepe slovenske pisave, o kateri najde premnogo primerov navedenih.

Vsem prijateljem slov. slovstva torej izvrstno delo pristréno priporočamo, posebno še pa slov. mladeži na srednjih šolah in vseučiliščih, ki se bo iz te knige naučila spoštovati možé, ki so pravi očetje novejšemu slov. slovstvu, ktere pa zabuhla ošabnost nekterih, v sebe preveč zaljubljenih učenjakov, rada pod klop meče.

Kniga se dobi za 1 gld. pri knigarju Gerberju v Ljubljani.

Dopisi.

Iz Maribora. (Kako se nemškutar zagovarja.) Ruški trgovec Peter Jakopp (za zimo bi mu nasvetoval še eden p privzeti in pisati: Jakopp, da je bolj toplo!) se v „Marburgerci“ zagovarja proti dopisu v „Gosp.“ štev. 47., ki mu očita, da se je on, posestnik krčme „pri hudi luknji“ potezal pri volitvah za nemčurstvo. Iz njegovega odgovora je pa razvidno le to, da njemu, ki je rojen Slovenec iz Pušave, ne gre to v glavo, da je velika neumnost in krivica, če rojen Slovenec pri volitvah dela za najhujšega narodnega nasprotnika, in s tem svoj lastni rod zatira. Tega naš Jakopp ne ume in ne bo menda nikdar umel, ker se jezi nad dopisnikom, ki mu je resnico povedal. Na smeh pa sili človeka, kakó da Jakopp tam orehe oteplje, kjer jih ni. Dopisnik je imenoval Jakoppovo krčmo „hudo luknjo“, ker jo ljudje tako imenujejo; Jakopp pa misli, da je dopisnik sam to ime krčmi dal, češ, da mu je hiša zoperna, kjer se „za napredek kaka dobra beseda govori“. Če je od tod ime nastalo, se mora za naprej po Jakoppovem razlaganju krčma imenovati: „Napredek pri Jakoppu v hudi luknji“.

In ker je dopisnik Jakoppu očital, da si je z denarjem slovenskih žuljev opomogel, zdaj pa proti Slovincem pri volitvah dela, hoče Jakopp to odbijati s tem, da tudi duhovniki radi prejmejo denar iz slovenskih, ožuljenih rok. E gospod Jakopp, o tem nema dvoma, da zasluženi denar vsak rad prejme; vprašanje je le, ali je prav, da človek, ki med Slovinci in ob slovenskih prihodkih živi, pri volitvah proti Slovincem dela. Glejte, na tej veji orehi visé, tukaj jih otepajte, če morete.

Da slednjič naš Jakopp železniškega uradnika in nemškutarja brani, ker pri volitvah iz vseh moči za nemčurje dela, ima celó prav, ker vrana vrani oči ne izkoplje.

Iz Gradca. Čitateljem „Slov. Naroda“ se je gotovo, ko so brali vest, da so tukajšnji slov. dijaci narodno-liberalnim slov. poslancem na čast v petek 12. t. m. neko „besedo“ napravili, moralo saj nekoliko čudno zdeti, da „Narod“ o tej svečanosti poznej besedice več ni črnil. Meni saj

se to zdeva zaradi tega čudno, ker je bilo poročilo o enaki svečanosti Bečkih slov. študentov precej obširnejše. Vzrok sicer znam, ker sem bil osebno navzoč, ali tukaj nočem druga poročati, kakor, da se je nekoliko dijakov takrat zbralo, ker jih je dr. Vošnjak bil povabil. Ne razumim pa, s kakim pravom da se more tak dijašk shod potem že „beseda slov. dijakov na čast državnim poslancem“ imenovati in kot taka javiti?

Od sv. Jurja na Savnici. 14. t. m. je kat. polit. društvo obhajalo svojo obletnico, ktere se je mnogo udov in drugih veljavnih možev udeležilo. Predsednik je govoril o delovanju društva v pretečenem letu. Društvo je imelo 6 občnih zborov in 5 odborovih sej. Razun tega so se ob nedeljah v društveni sobi prebirali in razlagali časopisi in druge koristne knjige, da se je krepila katoliška in narodna zavest. Tudi nekatere poštene veselice so se napravile. Stroškov je društvo imelo 93 gld. 52 kr., dohodkov pa 70 gld. 62 kr. Časopisov dosedaj je bilo 32: „Gospod.“ in „Brencelj“. Potem poročilo je predsednik razvil kratek pregled po evropskih državah.

V Avstriji je omenil direktnih volitev, ki so mesto miru in sprave nov boj prinesle med narode, velikanskega denarnega poloma na dunajski borzi, svetovne razstave, itd. Sedanji državni zbor ne more biti po volji presv. cesarja, kateri hočejo mir med narodi in spravo, kakor je minister Lasser zagotavljal, a sedaj se vidi, da je prišla ogromna večina liberalcev, katerim je državni poslanec g. Herman tehtne besede, kakoršnih še ta stranka nikdar ni slišala, povedal. Prebral se je govor g. Hermana, med katerim se je pogosto slišalo: Živijo g. Herman, naš državni poslanec.

Po prebranem govoru g. Hermana se je enoglasno izrekla očitna zahvala v imenu kat. društva g. Hermanu, neustrašenemu branitelju in zvestemu zastopniku Slovencev, s pristavkom, da se naj to po „Gospod.“ razglasi. Omenil je na dalje predsednik Papeževega pisma do vsih škofov, o katerem milo tožijo nad sedanjim preganjanjem kat. cerkve po širokem svetu, ter opominjal moliti za sv. Očeta in zmago kat. cerkve. Bog ohrani nam sv. Očeta še mnogo let so klicali pričujoči.

Konečno še opomni 25letnice vladarstva cesarjevega, ktera se je 2. decembra po vsej Avstriji kaj slovesno obhajala.

Novo izvoljeni odbor je dosedanjega predsednika č. g. kaplana Kocuvana zopet izvolil, za namestnika pa M. Županca, predstojnika, za zapisovalca, A. M. učitelja, za namestnika Košarja posestnika, za denarničarja Fr. Ferencu, predstojnika. V odboru sta še: M. Sek, predstojnik in Arih K r e f t, posestnik.

Iz Ljubljane 22. t. m. Včeraj popoldne imel je opravični svet banke „Slovenije“ sejo, ktere se je udeležilo razun prvosednika, kneza Salm-Reiferscheida, 10 svetovalecev. Sklenilo se je marsikaj, kar bode banki očitno na korist. — Naj

povzamem nekatere stvari. Poročalo se je, da g. Danilo ni prevzel službe glavnega tajnika, ker mu je bila odmerjena plača mesečnih 150 gld. premajhna, in ker noče samo začasno za tajnika postavljen biti. Ministerstvo je potrdilo premembo pravil, ki se je pri poslednjem občnem zboru bila sklenila. — Pogodba s trgovcem Edvardom Vio v Beču, ki prevzame dunajsko podružnico na podlagi pavšaliranja, se je potrdila in sklenilo, da se ima tudi praška podružnica pavšalirati.

Sklenila se je tudi prememba §. 54. v tem oziru, da se natanko izreče, kaj da je naloga preglednikov društvenih računov. — G. Vilhar, ki se je bil edino le zaradi preobilnih lastnih opravil ravnateljstvu odpovedal, je na prošnjo g. predsednika in vsega opravičnega sveta obdržal posel ravnatelja do občnega zbora. Slednjič se je sklenilo, da se služba glavnega tajnika vnovič razpiše.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Postava državnega posojila je potrjena, ter ne menjka druga, kakor tistih, ki bodo 80 milijonov posodili. Fin. minister je ukazal dež. predsednikom imenovati mu mesta, kder bi se drž. založnice napravile. Mi bi nasvetovali tam, kjer ljudje že davkov več plačevati ne morejo in kjer nesrečna goveja kuga gospodarski blagostan pokončava. — Na Dunaji so zaprli bogatino pl. Offenheima, ki je bil glavni direktor Lvovsko — Černoviške železnice, pri kateri že zdavno stvari v redu niso bile. Offenheima bodo ustavaki težko pogrešali, kajti jim je s evnikom pomagal, da so na Českem grajšine, z grajšinami pa — glasove kupovali.

Dva avstrijska nadškofa, solnograški in ostrogonski sta prejela čast kardinalov.

Iz štaj. dež. zbora. V 8. in 9. seji štajerskega d. zb. sta bila tudi oba preč. knezoškofa in minist. Stremayr. — Dovolilo se je, da se iz dež. blagajnice priloži fondu za spominek nadvojvode Joana 8000 gld., polovica zdaj, polovica pa, ko bo spominek zgotovljen. — K stroškom zemljišne odveze (1,622.165 gld.) za l. 1874 se dovoli iz dež. blagajnice 617.526 gld. — Mozirskemu trgu se dovoli, da je za se občina, okolica pa za se. — Sprejet je vladni predlog, da se v realkah vpelje francoski jezik, ktere ga se mora vsak učenec učiti, angleškega in slovenskega pa le, če to starši zahtevajo. — Nasproti temu predlogu, ki nam tudi v realkah narodne pravice za vrata postavlja, so govorili slovenski poslanci in z njimi proti krivični naredbi glasovali tudi Nemci „pravne“ stranke, potem Jažetič, dr. Gmeiner in Oberanzmeier. —

Po 3dnevni debati se je z večino glasov sklenilo, da odpade 4. razred učiteljske plače s 500 gld., in ostanejo 3 razredi po 800, 700 in 600 gld. plače. Okrajji bodo plačevali 7 kr. od vsakega goldinarja direktnih davkov s prikla-

dami vred, drugo plačuje dež. blagajnica, vseh stroškov je pa za prihodnje leto 769.000 gld.!! Poročevalec šolskega odbora, ki je predlagal celó 10 kr. od vsakega gld., namreč dr. Srnec, je sicer potolažil poslance, da odpade od teh stroškov kakih 70.000 gld. za ona mesta, kjer učiteljev ni; pa to ne bo zbrisalo ljudem priklade k davkom. — Ena stranka je po baronu Walterskirchen navetovala, da naj gre v odbor ves predlog v popravno nazaj, ter se naj izreče, da prevzame dež. zaklad ves strošek za ljudske šole. To bi bilo res najbolj pametno, ker bi potem tudi mesta in posebno Gradec v razmeri kaj plačevali. — Če torej „Narodov“ poročevalec nekako potuhnjeno pravi: „Konservativci so za Walterskirchnov predlog glasovali, Slovenci za Srnčev,“ lahko vsak umen človek pogodi, kdo da je bolje bil namenil kmetom: Konservativci alj pa „Slovenci“? — 20. dec. se je dež. zbor odložil do 5. januarja.

Razne stvari.

(*Goveja kuga v Konjicah*) je dva hleva popolnoma izpraznila. Pri J. B. je dvoje goved pocepalo; 17 okuženih so pa pobili. Pri „Rusu“, kjer so jo najprej gosposki naznanili, je 13 glav za kugo konec vzelo. Kar je v okuženem hlevu stalo, se po nobeni ceni ne dá več rešiti. Konjedercu, pol ure zunaj Konjic, je tudi krava poginila. Vsa znamenja kažejo, da je tam že tudi kuga. Vojšaki iz Celja so okoli trga na straži. V Vitanji ne bo 27. t. m. sejma, je že preklican.

(*Učitelj v Brezjem*) je bil te dni zmrznjen najden — pri tako mili zimi! — ter je kmalu potem umrl. Pravijo, da ga je žganjica premagala.

(*Od Male nedelje*.) Volitve za obč. zastop so z večinom tukaj končane. Pri tej priliki se nam volilec jako čuden dozdeva §. 6. obč. volitvene postave, vsled ktere si prilastuje župan pravico, za vsako katastralno občino in njeno občinsko zemljišče posebej voliti. Od tod pride, da nekateri župani po 4krat in s svojim glasom vred po 5krat volijo, tako da si pri slabem vdeleževanju alj razcepljenji glasov lahko sami svoj odbor izberejo. — Naj bi se proti temu zmotanemu §. kateri naših deželnih poslancev oglasil!

(*V Pragi*) se je v noči od 13.—14. dec. velika, nedavno pozidana hiša podrla. To sicer ni nič posebnega pri stavbarskem ffranji sedanjih dni; kar je pa spomina vredno, je to, da je eden trgovcev, ki so imeli spodej štacune, svojo „zur Stadt Paris“ priporočal po novinah s tem, da so pri njem „vsi budiči skupaj“. To se je bralo še tisto jutro, ko je hiša v noči poprej se porušila. V zgornjih prostorijah so bile gimnazijske paralelke. Sreča torej, da je nezgoda ponoči prišla.

(*Kamški strah zginja*.) Večni poslanec g. Seidl je svojo hišo v Kamci prodal, in ostane tam le še do m. maja 1874. Ko se tedaj nadležnega človeka znebite, glejte Kamčani, da na svoje noge

stopite in si postavite poštenega slovenskega moža za župana.

(*Neki studiosus bogoslovja*) v Mariboru nas v „Narodu“ vpraša, zakaj da „Slov. Gosp.“ nikdar besedice ne črhne o tem, da je nehal slov. učni jezik v nekterih predmetih, ki jih našteva kniga: „A. M. Slomšek“ v letu 1863? Srboritemu dopisniku odgovorimo: da prvič nismo stare babe, ki vedno eno godejo; o prepovedi slovenščine so brž tačas menda vsi slov. časniki govorili; drugič pa o tej stvari tudi zato „Gospodar“ ne črhne besede, ker je zagovarjati ne more, psovati škofov pa neče, — to prepušča liberalnim listom, ki si v ta namen še celó kaknega študentovskega bogoslovca najdejo kakor „Narod“. — Iz ravno tega uzroka tudi ne sledimo brlavemu dopisniku, ako zabavlja škofu in profesorju pastirne. Rečemo le: Zakaj si neki taki fanatiki ne poiščejo bogoslovnice, v kateri ima slovenščina več pravice kot v Mariboru? In kako dolgo se bodo tukaj trpele ujede, kerim je cerkveni jezik latinski „brezkoristen“, kakor tudi „švabščina“ slovenskemu duhovniku „nepotrebna“? — Slednjič liberalno drznemu dopisniku še to le: Da bi bil „tisti neki vrednik“ jeze zelen (tako se pravi, ne pa „od jeze“) nad poročilom v „Nar.“, ni res, bil je pa, kakor mora to biti vsak pošten človek, nevoljen nad grdim hinavstvom, ako se iz kroga bogoslovcev poroča „Narodu“, da so nekteri bogoslovci le zato v semenišču, ker si drugače pomagati ne vedo. Da niste hoteli tega preklicati, kakor se hvalite, kaže le, da ste — brezsrarni.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Pauju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	60	7	20	7	50	6	90
Rži	5	30	5	—	5	—	4	90
Ječmena	4	50	4	50	4	—	3	70
Ovsa	2	30	2	30	2	20	2	10
Tu.šice (koruze) vagan . .	4	70	5	—	4	—	4	55
Ajde	4	10	3	85	4	50	4	15
Prosa	—	—	4	40	4	—	—	—
Krompirja	2	10	1	90	2	—	—	—
Sena cent . .	1	40	2	—	1	20	1	15
Slame (v šopkih)	—	—	1	70	—	80	1	40
„ za steljo	—	90	1	10	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	34	—	30	—	24
Teletine	—	35	—	36	—	32	—	24
Svinjetine	—	33	—	32	—	36	—	32
Slanine	—	34	—	38	—	36	—	40

Loterijske številke:

V Trstu 20. decemb. 1873: 19 48 49 44 2.

Prihodnje srečkanje: 3. januarja.

2—2

Mladenič

poštenega obnašanja, slovenskega jezika zmožen, 14—15 let star, se išče za štacuno na deželi.

Kraj in drugo se zve pri opravištvu „Slov. Gospodarja“ v Mariboru

Razpis službe.

Na 3razredni šoli v **Makolah** ste spraznjeni službi drugega učitelja s 400 gld. in podučitelja s 300 gld. plače in prostim stanovanjem.

Prošnje naj se vložijo do 31. prosinca 1874 pri podpisnem.

Krajni šolski svet v **Makolah**
dné 9. grudna 1873.

Jakob Žorman,
načelnik.

3—3

3—3

RAZGLAS

zastran štipendij za sadjo- in vinorejsko šolo
v **Mariboru**.

Dné 28. februarja 1874 se konča tekoče šolsko leto na **deželni sadjo- in vinorejski šoli pri Mariboru**, ter ste za oddati dve deželni štipendiji po 120 gld. na leto za to šolo.

Prosilci za te štipendiji morajo dokazati postavne lastnosti, če hočejo vstopiti v to šolo, namreč: da so vsaj 17. leto dovršili, da so krepkega telesa, zdravi, na dobrem glasu, samičnega stanu in da umejo one stvari, ki se v narodnih šolah učé; da so na Štajerskem doma, in kakošen da je stan njih premoženja. Priložiti se mora tudi spričevalo, da so za to šolo sposobni, kar jim spriča ravnateljstvo te šole, ko se o njih vednostih po skušnji poprej prepriča.

Prošnje se naj do 10. januarja 1874 vložijo pri štajerskem deželnem odboru.

Od štajerskega deželnega odbora.

V **Gradci** dné 3. decembra.



2—3

Vezila

za božične praznike in za novo leto:

Igrače (čacarije), darila pri tomboli i. t. d.
priporoča

knjičja z galanterijskim in norimberskim blagom
pri **J. Puher-ju** v **Mariboru**,
(v gosposki ulici, v Payer-jevi hiši, šte. 122).

Naročila od zunaj se točno izvršujejo.



Za božične praznike

in

ново leto vezila.

(Zaloga zlatnine in srebernine.)

Ker se bližajo svetki, drznem se čast. občinstvo pozorno storiti na svojo bogato in z novim blagom preskrbljeno

zalogo zlatnine in srebrnine,

ter priporočam posebno: naprsnice (broše), naročnice, naprstke, kambice (obročke za ključce), jedilno orodje za odrasle in otroke, zajemnice za smetano in juho, cedila za čaj, kleščica za sladkor, obročke za obrisala, kozarčke za jajca, solenke, skledice za sadje in sladkor, goršičnice, tabakire, srebrne in zlate svetinje, obrobke iz granata, zlata in srebra, nališpane naročnice, zlate nausšesnike in nausnice, zlate in demantne prstane, zlate in sreberne verižice za gospode in gospé, križce iz zlata in srebra i. t. d.

Vse najnovejšega dela in na poljubno izbiro.

V zalogi imam tudi

raznovrstne stvari iz novega najlepšega srebra,

vse s kolkom poročstva, ki so tudi za vezila prikladne.

Naznanjam tudi, da sprejemam vsa popravila, spadajoča v moj posel, graviranja (vrezovanja) in pozlačenja v ognju.

Dragotine, staro zlato in srebro

kupujem alj zamenjavam.

Naročila od zunaj se takoj izvršujejo.

Pri tej priliki se ob enem častitemu občinstvu zahvaljujem za obilno zaupanje, ki se mi je v kratkem času mojega poslovanja skazalo, ter zagotavljam, da si bom po vseh močeh prizadeval, to častivno zaupanje si ohraniti.

Henrik Schön,

juvelir, zlatar in srebrnar

v **Mariboru**,

v spodnji gosposki ulici, pri g. Grubič-u (poprej Eisl-nu) šte. 105.

3—3

